

MODEROWAĆ (10) *vb impf*

Wszystkie samogłoski jasne.

inf moderować (3). ◇ *praes 3 sg* moderuje (1). ◇ *praet 3 sg m* moderował (1). ◇ *1 pl m pers -smy* moderowali (1). ◇ *fut 3 sg m* będzie moderował (1). ◇ *imp 2 pl* moderujcie (1). ◇ [*con 3 sg f -by* moderowała.] ◇ *impers praet* moderowano (1). ◇ *con -by* moderowano (1).

Sł stp, Cn brak, Linde bez cytatu.

1. *Powściągać, łagodzić, uspokajać, mitygować* [*moderari affectibus – uskramiać albo powściągać popędlivości Mącz 228b; miarkuję co – moderor a. moderor aliquid; hamuję się od czego, powściągam się – moderor (animo, orationi, irae, linguae) Cn*] [*co*] (4) : którą waśń Krol iáko *mediator Cleri et plebis*, moderować ná tym Seymie przez Exekucyą fwą powinien iest *OrzRozm H4; Heldufá wšytcy nienawidźieli/ yž [...] niemoderował pośelłtwa [...] Granwellanowi Niemcy dziękowáli/ yž fie mierniey w pośelłtwie obchodził BielKron 218; [áby mię też [Klemencyja] podpárłá wtey ninieyŹzey fprawie od narodu ludzkiego/ á moderowála oftrość práwá fprawiedliwego. PostępekPrCzart I].*

Zwroty: »afekty moderować« (1): o drugie idzie ktorych affecti rozumiem moderowac *ActReg 13.*

»moderować między sobą« = *nawzajem uzgadniać* (1): Dla Pana Boga Wm Starszych, możniejszych y bacniejszych prosiemy tak rzeczy moderuicie między sobą iako byscie [...] dla nie zgody y wasni swych RPtey niezawiedli *ActReg 12.*

2. *praw. Ustalać, uchwalać, regulować* (3) :

moderować co w czym (2): podawáiąc též tákiéž z obu ftron/ coby w przednieyŹzych Vniách moderowano/ ábo coby im przydano byđz miáło. *SarnStat 1005, 170.*

moderować [ile] w czym (1): rozbiéráiąc pewné [...] proedeceŹsorów náŹnych Státutá/ niecófmy w nich zá fpólnym zwoleniém Pręłátów/ Pánnów/ y Połłów ZiemŹkich moderowáli/ niečo též knim przydáli/ á niečo též co w wŹywániu nie było ponowili [*nonnihil in illis ... moderati sumus, quaedam addidimus et aliqua ... innovavimus JanPrzyw 42*] *SarnStat 942.*

3. *Kierować, rządzic* [*modero – rządzę, sprawuję, nie dopuszczam swej wolej, zachowawam przy mierności Mącz 228b; moderor – rządzę, sprawuję Calep; rządzę czym, sprawuję co – moderor aliquibus Cn*] (1) :

moderować co czym (1): MOc Boża tocząc Niebá Źwiát nie vchronnemi Fatámi/ moderuie [!] y lofy wiecznemi. *KořakCath B3v.*

4. *Regulować [co]* (2) : Oprócz tych Stáwów/ kthóre fą ná Rzékach/ tych dármo moderowác/ musi ták wielka Wodá iŹc z Stáwu iáko do niego idŹcie. *Strum P4v.*

Zwrot: »moderować miarę [czego]« (1): A naydŹie tákiégo łotrá/ że y miarę żywnoŹci ftołu PánŹkiego będzie moderował: á Pan w téy mierze/ bárzo ciágnie kotá. *Strum R3.*

Synonimy: 1. *hamować, miarkować, powściągać, skromić, uskramiać, wŹciągać;* 3. *kierować, krocic, rządzic, sprawować.*

Formacje wŹpólrđzenne: pomoderować, umoderować, moderać.

Cf **MODEROWAN, MODEROWANIE**